

Submitted: November 2017
Revised: December 2017
Accepted: December 2017

KÜLTÜREL KİMLİK İNŞASINA BİR ÖRNEK: SÜRYANİ DİASPORASI¹

Yelda TUTAR SERTER²

Özet

Süryani halkı Mezopotamya'nın en eski halklarından biridir. Hıristiyanlığın ilk temsilcisi olan bu halk yüzyıllarca çeşitli medeniyetlerle sorunsuz bir şekilde beraber yaşamıştır. Osmanlı Devleti'nde millet sisteminde yer alan Süryaniler, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte "azınlık" değil "asli unsur" olarak kabul edilmiş ve bu durum Lozan antlaşmasıyla güvence altına alınmıştır. Türkiye'nin kuruluş, gelişme ve olgunlaşma süreçlerine tüm diğer halklar gibi Süryanilerde ortak olmuşlar bu ortaklığa Türkiyeli Hıristiyan halk olarak katılmışlardır. Türkiye'nin 1960 yıllardan başlayarak çoğalan ekonomik kriz ve terör gibi sorunları tüm halklar gibi Süryanileri de etkilemiş ve bu etkilenme kendini göçlerde göstermiştir. Süryaniler Türkiye'den bu yıllardan itibaren göç etmeye başlamışlar ve göçler artarak devam etmiştir. Göçlerin sonucunda farklı ülkelerde Süryani kimliğine yönelik birçok çalışma yapılarak soykırım iddiaları üzerinden Süryani kimliği oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma ilk Hıristiyanlar ya da Mezopotamya'nın kadim halkı Süryanileri ve Süryani diasporasını konu almaktadır. Süryani diasporasının oluşumuna etki eden faktörler ile Süryani çalışmaları ele alınmıştır. Süryani diasporasının dünya çapında çalışmaları ve bu çalışmaların Süryani kimliğine katkıları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süryani, Diaspora, Türkiye, Kimlik.

AN EXAMPLE OF CULTURAL IDENTITY CONSTRUCTION: ASSYRIAN DIASPORA

Abstract

Syrian people are one of the most ancient peoples of Mesopotamia. these people that Christianity's first centuries, various civilizations have lived together seamlessly representatives. Located Assyrians in the Ottoman Empire in the millet system, together with the establishment of the Republic of Turkey "minority" is "an essential element" accepted and this is guaranteed by the Treaty of Lausanne. Turkey's institutions are Assyrians had in common development and the maturation process like all other people are involved in this partnership with Turkish Christian community. Turkey's problems such as the growing economic crisis and terrorism starting from 1960 has also affected the Syrians, like all people, and this has shown itself in the affected migration. Syrians have started to migrate from these years and have continued migration from Turkey. As a result of migration, many studies carried out genocide against the Assyrian Syriac identity in different countries have been trying to establish identity. This is the first study of ancient Mesopotamian Christians or people deal with the Assyrians and the Assyrian Diaspora. Assyrian and Syriac diaspora in the factors affecting the formation of working are discussed. Studies of the Syriac diaspora worldwide and contribute to the Assyrian identity of these studies were examined.

Keywords: Syrians, Diaspora, Turkey, Identity.

¹ Bu çalışma, 3-5 Kasım 2017 tarihleri arasında Bandırma'da Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen I. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Okutman Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, yeldatutar@comu.edu.tr

GİRİŞ

1918’de Dünya Savaşı sonrasında Boston’da yayımlanan haftalık gazetede *Bir Adım Daha* başlıklı bir makalede Süryanilerin I. Dünya Savaşı sonrasındaki durumları değerlendiriliyor ve “Süryanistan” kelimesinden bahsediliyordu.³

Yazıda, “Harb-i Umumi sayesinde Amerika’daki Süryani milleti kendini bildi. “Süryanistan” için Süryanileri bir araya toplamak ve Hindistan’da bulunan Süryanilere bir an evvel daha yaklaştırmak için Türklere karşı fikr-i intizam beslemek ve mukadderatlarını ele almak için de bir cemiyet teşkili lazım gelmektedir.” denmekteydi.⁴ Yazıdan da açıkça anlaşılacağı üzere Birinci Dünya Savaşı’nın Süryani milleti fikrinin daha sağlam temellere dayanmasındaki öneminden bahsedilirken oluşturulacak bir cemiyetin kimlik inşasındaki tartışmasız rolünün üzerinde durulmaktaydı.

Bu çalışmada Süryani diasporasının Süryani kimliğinin inşasındaki rolü üzerinde durulmakta ve Süryani diasporasının çalışmalarına yer verilmektedir.

DİASPORA, SÜRYANİ DİASPORASI VE KİMLİK

Yunanca *dağılma* anlamına gelen *diaspora* terimi, ilk olarak M.Ö 5. yüzyılın başlarında Sophocles, Herodotos, Thucydides tarafından kullanılmıştır. Grekler, bu ifadeyi Arkaik dönemde (M.Ö 800-600) Küçük Asya ve Akdeniz’deki Grek kolonilerini tanımlamak için kullanmışlardır.⁵ Zaman içerisinde diaspora kelimesi İngilizceye transfer edilerek kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde ise diaspora terimi herhangi bir etnik grubun mecbur kalarak ya da isteyerek yaşadıkları topraklardan dünyanın farklı bölgelerine göç etmeleri ve orada bir hayatı kabullenmeleri anlamına gelmektedir. Diasporanın bugünkü kullanımı, toprağa atılan bir tohumun toprak üzerinde farklı noktalara saçılıp yeşererek kendi kimliğiyle ürün vermesine benzemektedir. Toprağa atılan tohumun bir kısmı nasıl herhangi bir ürüne dönüşmeden yok olursa, diasporalar da dağıldıkları topraklarda kimliklerini kaybederek asimile olabilirler.⁶

Diaspora olmanın nedenleri çok çeşitlidir. Bunlar arasında; etnik çatışma, (dini-siyasî) baskılar ve ekonomik mecburiyet ön sırada gelmektedir. Diaspora olmanın sonuçları ise; insanların topluca, tamamen farklı kültürel ve dilsel bir bölgeye göç etmeleri ve orada ya varlıklarını devam ettirmeleri ya da yok olmaları şeklindedir.

Süryaniler 20. yüzyılın önde gelen diasporalarından biridir. Genel olarak yaşadıkları bölge Mezopotamya olmasına rağmen, günümüzde devletsiz halklardan biri olarak görülen Süryanilerin büyük bir çoğunluğu, dünyanın farklı bölgelerinde yaşamaktadırlar. Bugün itibarıyla Süryaniler, dünyanın 18 farklı ülkesinde yaşamaktadırlar.

Diaspora toplumlarında kimlik, var olmak için en önemli koşuldur denilebilir.⁷ Örneğin; Türkiye’den Avrupa’nın farklı bölgelerine göç etmiş Süryani Ortodoks Kilisesi’ne mensup Süryaniler, İsveç başta olmak üzere Avrupa’daki ülkelerde kendilerine Aramice’den hareketle *Suryoyo* demişlerdir. Kendilerine Arapça ve Kürtçede *Süryani*; Türkçe’de ise *Süryaniler* denir. Osmanlı İmparatorluğu’nda ise *Süryani Kadim* olarak adlandırılmışlardır. Bütün bu kullanımların Ortadoğu’daki anlamı Süryanilerin Hıristiyan olmalarına vurgu yapmaktaydı. Bu durum Süryanilerin Avrupa ülkelerine göç etmeleri sonrasında değişti. Göçlerden sonra Süryaniler, Avrupa’da çoğunluğu Müslüman olan toplumun içinde yaşayan Hıristiyanlar değil, çoğunluğu Hıristiyan olan bir toplumun içinde yaşayan Hıristiyanlar olmuşlardır. Diğer gruplar gibi Süryanilerin Avrupa ülkelerinde tanımlanmaları daha çok etnik köken kategorisi itibarıyla gerçekleşmiştir. Artık *Süryani* adı Hıristiyanlığı değil; etnik olarak farklı bir toplumu nitelemektedir. Zaten Hıristiyanlar olarak kalmış olsalardı kısa bir süre içerisinde Hıristiyan Batı toplumu tarafından asimile olacaktı. Bu durumda binlerce yıllık geçmiş, en eski Hıristiyanlık kültürü ve özgün bir dil, Batı toplumu içerisinde kaybolup gidecekti. Diğer taraftan

³ ATASE, İSH, K. 116, G. 21

⁴ ATASE, İSH, K. 116, G. 21

⁵ Özer Özocak, “Diaspora Kavramı ve Ermeni Diasporası” *Erciyes Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 30 Ocak 2015 http://www.erusam.com/images/dosya/Diaspora_Kavrami.pdf (29 Temmuz 2015) s. 6.

⁶ agm, s. 8

⁷ Azınlıklarda kimlik kabullenişleri üç farklı şekilde işleyebilmektedir. Bunlardan birincisi, alt kimliğini bırakıp ülkenin üst kimliğini benimsemek şeklindedir ki bu durumda birey kendi grubuyla çatışsa dahi devletle sorunları olmaz. İkincisi, kendi alt kimliğini koruyarak devletin üst kimliğini kabul etmemesi şeklindedir ve bu durum birey ile çoğunluk arasında sorunlara neden olur. Üçüncüsü ise üst kimliği kabul ederken kendi alt kimliği korumak şeklindedir ki Türkiye’deki azınlıkların durumları bu gruba girmektedir. Bkz. Baskın Oran, *Küreselleşme Ve Azınlıklar*, İmaj Yayınevi, Ankara 2009, s. 76-77.

bu durum Süryanilerin dini bir toplum olmaktan çıkıp ulus bilinci olan etnik kökene dayalı bir toplum olmaya başlamalarına da neden oldu.

Süryanilerin Türkiye'den Avrupa ülkelerine göç etmelerine neden olan faktörler arasında; Türkiye Cumhuriyeti Devleti dahilinde toplumsal pozisyonlarını marjinal olarak görmeleri, ekonomik anlamda geleceklerini Batı ülkelerinde şekillendirme arzusu ve bu ülkeler hakkında mitleştirilmiş anlatılara inanmaları vardır. Bugün diaspora olarak yaşadıkları ülkelere göçlerini normalleştirmek, legalize etmek ve kendilerini rahatlatmak için bir mecburiyet söylemi kullanmaktadırlar. Bu mecburiyet söylemi içinde I. Dünya Savaşı sırasında yaşananlar ve soykırım iddiaları, Türkiye Cumhuriyeti Devleti dahilindeki marjinal pozisyonları ve ekonomik sorunları yer almaktadır. Göç ettikleri ülkelerde yeni kimlik tanımları yaparken geçmişten kopmamak, içinde yaşadıkları topluma asimile olmamak ve yeni nesiller içinde bir gelecek tayin etme kaygıları vardır. Bu anlamda gelecek kaygısıyla kurulacak olan bir Süryani devletinde yaşama arzusu, Süryanilerin çoğunda olumlu anlamda benzerlik göstermektedir.⁸ Süryani toplumu üzerinde yapılan anket çalışmasında, Süryanilere bir Süryani Devleti'nde yaşama istekleri olup olmadığı sorulmuş, katılımcıların %42,52'si çok isterim, %13,17'si isterim, %12,15'si biraz isterim, %11,14'ü çok az isterim, %22,27'si istemem şeklinde cevap vermiştir. Buradan hareketle Süryani toplumunun kurulacak bağımsız bir Süryani Devleti'ne olumlu baktığı söylenebilir.

Süryani diasporasının bir kimlik üzerinden var olma kaygısı, Hristiyan olan ve batı dünyasında yer edinmeye çalışan Ermeni diasporasını da yakından ilgilendirmiş, bu durum Süryanilerle Ermenileri ortak noktada birleştirirken, Ermeniler, Süryani sorununu kendi iddialarıyla bütünleştirmişlerdir. Ermeniler, "Ermeni soykırımı" iddialarını güçlendirebilmek adına Süryani sorununu koz olarak kullanmışlardır. Ermenilerin soykırım iddialarına Süryanileri de dahil etme politikalarına medyada katkı sağlamıştır. Hollanda'daki, bir televizyon programında Türkiye'nin azınlık politikası eleştirilirken, 1915'de Türkiye'de hem Ermenilere hem de Süryanilere soykırım yapıldığı iddia edilmiştir.⁹ Süryaniler ve Ermeniler tarafından başlatılan karalama kampanyalarına Türkiye sessiz kalmayarak üç Hollandalı milletvekili Türkiye'ye davet etmiş ve Süryanilerle ilgili inceleme yapabileceklerini belirtmiştir.¹⁰ Ayrıca Hollanda'daki Türk gazeteciler de basın açıklaması¹¹ yaparak Türkiye'ye destek vermişlerdir.

Diasporadaki Süryanilerin ise, soykırım iddialarında Ermenilerden destek almaya çalışmalarında hiç şüphesiz ekonomik ve siyasal sebepler başta gelmektedir.¹² Süryani iddialarının Süryani göçünden sonraki geç bir tarihe rastlaması da bunun nedenlerindedir.

BİR DİASPORA KURGUSU: "1915 SEYFO"

I. Dünya Savaşı devam ederken Osmanlı yönetimi, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bulunan Ermenileri, Rusya'ya destek verdiği gerekçesiyle zorunlu göçe (tehcir) tabi tutmuş ve bu esnada hem Ermenilerden hem de Türklerden kayıplar yaşanmıştır. Günümüzde Avrupa'nın *Ermeni Soykırımı* olarak adlandırdığı olayların bir benzerini Süryani diasporası dile getirmekte ve 1915'te Ermenilerle birlikte Süryanilere de soykırım yapıldığını iddia etmektedirler. Diasporada yaşayan Süryanilerin %28,35'i soykırım ile ilgili her şeyi bildiğini %21,27'si çok şey bildiğini belirtirken %17,21'i çok az bilgiye sahip olduğunu söylemiştir. 1915 olaylarını, Süryanilerin %49,46'sı soykırım olarak tanımlarken, %25,24'ü "Seyfo", %14,13'ü katliam, %10,9'u sürgün olarak nitelendirmişlerdir. %2,2'lik küçük bir kısmın yaşanan olayları kargaşa olarak değerlendirmesi, Süryanilerin 1915 olaylarını, büyük ölçüde soykırım olarak algıladığını göstermektedir. 1915 olaylarından herkesin sorumlu

⁸ İsveç ve Amerika'da yapılan Anket sonuçlarına göre (Temmuz-Ağustos 2014).

⁹ *Milliyet*, 25 Nisan 1979, s. 8; *Milliyet*, 26 Nisan 1979, s. 14; "Ermenistan'da Süryani Soykırımı anıtı Açıldı," *Sabro*, Mayıs 2012, s. 10; Uğur Mumcu'da Cumhuriyet gazetesinde ki bir yazısında yurtdışına göç eden Süryanilerden söz ederken Türkiye'de Süryanilere herhangi bir baskı yapılmadığını ancak sığınma hakkını elde edebilmek için bu tarz haberlerin çıkarıldığını söylemiştir. Hatta Mumcu, o dönemde yaşanan olaylardan örnekler vererek Süryaniliğin Marksistlik-Leninistlik perdesi adı altında Kürt ve Ermeni sorunlarından sonra Türkiye'nin önüne getirileceğinin haberini vermiştir. Bkz. *Cumhuriyet*, 15 Kasım 1987, s. 12.

¹⁰ *Milliyet*, 11 Mayıs 1979, s. 9.

¹¹ Hollanda'daki Türk gazeteciler basın açıklaması yaparak, "Müslüman-Türk", "Hristiyan-Türk" ayrımının yapılmaya çalışıldığını ve Hollanda basının bu konuda uyanık kalmasını istemişlerdir. Bkz. *Milliyet*, 22 Nisan 1974, s. 6.

¹² Mehmet Çelik, Ermeniler tarafından güçlü bir kamuoyu oluşturulma amacıyla Süryanilerin kullanıldığını belirtmekte ve soykırım iddialarına dayanak oluşturulma amacıyla Süryanilere baskı yapıldığını iddia etmektedir. Bkz. Mehmet Çelik, "Türkiye'nin Soykırım Çıkmazları ve Süryanilerin Soykırım İddiaları", *Konferans*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Süleymaniye Kültür Merkezi, 03 Şubat 2007.

olduğunu düşünen kişi sayısı, Osmanlı Devleti'ni sorumlu tutanlara oranla daha fazladır.¹³ Olaylarda Kürtlerin sorumluluğunun, Osmanlı Devletinden daha fazla olduğu düşüncesi de ağır basmaktadır.¹⁴

Süryaniler, Mardin, Midyat ve Diyarbakır çevresinde 1915'te yaşanan olayları *Seyfo* (Kılıçtan geçirme) olarak adlandırırken, Adıyaman çevresinde yaşananları *Kalfe* ya da *Prodayışı Gavura* (Hıristiyanların toptan imha edilmesi, yok etme, vurma, kesme.) olarak adlandırmaktadırlar.¹⁵ Müslümanlar ise 1900'lerin başlarına denk gelen iki Hıristiyan fermanından (Fermana Fleh'a) söz etmektedirler. Süryanilere göre bahsedilen ferman; her ne kadar Ermeniler için çıkarılmış olsa da kendilerine de uygulanmış ve uygulanması devletin merkezî kararından daha çok, Kürt ve Arap aşiretlerin Süryani mallarına el koyma düşüncesinden kaynaklanmıştır.¹⁶

Türkiye'de ve daha büyük çoğunluğu yurtdışında yaşayan Süryaniler tarafından dile getirilen, "1915 yılında Osmanlı Devleti tarafından Süryanilere soykırım yapıldığı iddiasına", 1915 öncesi ve sonrası nüfus hareketleri delil olarak gösterilmektedir.¹⁷ Nüfus istatistiklerinin dışında toplumda büyüklerden dinlenenler de yeni nesil için birer belge niteliğindedir.¹⁸ Ermeni ve Süryanilere soykırım yapılmadığı görüşünü ise Süryanilerin büyük çoğunluğu kabul etmemektedirler.¹⁹

1915 olayları ile ilgili farklı tezler, görüşler ortaya atılmaktadır. Süryanilerin bir kısmı 1915 olaylarını Osmanlı Hükümeti'nin;²⁰ bir kısmı da Kürt aşiretlerinin başlattığını savunmaktadır.²¹ 1915 yılında 5-6 yaşlarında olan Musa Faal yaşadıklarını şöyle aktarmaktadır:²²

"Gercüş'e bağlı, Kalho Köyü'nden Mahme adlı yoksul, gariban bir Müslüman Kürt, Kafro'daki Süryani dostu Mirza Saffo'nun evine gelmiş, Gercüş'te yapılan bir toplantıda duyduklarını, gördüklerini anlatmış: "Gercüş'te Müslüman Kürt ağalarından Yusuf Halim ve Hasan toplantı yaptılar. Ben de bu toplantıya katıldım. Yusuf Halim Ağa, Hasan Ağa'nın aşireti ve diğer aşiretler, Gercüş çevresindeki Müslüman köylerindeki adamlarını topladılar. Sizleri öldürmeye karar verdiler, yarın Kafro'ya gelecekler, gözlerimle gördüm, kulaklarımla duydum. Durum sizler için çok kötü! Ne yapıp edin kaçın! Mallarınızı bana verin, ben onları korurum, daha sonra ben size geri veririm, durmayın, kaçın! Hazırlanın!"

¹³ Ankete katılanlardan %38,30'u 1915 olaylarından herkesi sorumlu tutarken, %14,11'i Osmanlı Devleti'ni sorumlu tutmaktadır. Anket sonuçlarına göre (Temmuz-Ağustos 2014).

¹⁴ Ankete katılanlardan %24,19'u 1915 olaylarından Kürtleri sorumlu tutarken, İngiltere ve Rusya sorumludur diyenlerin yüzdesi 3,2'de kalmaktadır. Anket sonuçlarına göre (Temmuz-Ağustos 2014).

¹⁵ Mihayel Rabo, "1915 ve Soğan Kabukları", *Sabro*, Mayıs 2013, s. 7.

¹⁶ Abdurrahim Özmen, *Turabdin Süryanileri örneğinde Etno-Kültürel Sınırlar*, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi), Ankara 2006, s. 176.

¹⁷ Deyrulzafaran Manastırı, "Süryaniler" konulu görüşme, Mardin: 5. 03. 2015; "1915 den sonraki nüfus ve sonraki nüfusa bakın, zulüm değil katliam oldu, önceden de vardı devam etti. Orda bitmedi, halen devam ediyor, biz hiss ediyoruz yani. Katliamlar sadece azınlık olduğumuz için, Süryaniler tarih boyunca devlete karşı gelmemişlerdir, çünkü bizim inancımızda da bu var yani, yönetime itaat edeceksin diye. Katliam sadece kılıçtan geçirme değildir, mesela varlık vergisi bir nevi katliamdı yani, 1915 vardı, 1843 vardı vs. birçok var yani"; İ.E, "Süryaniler" konulu görüşme, Midyat: 18. 03. 2015; 1915'den önce Midyat ve çevresinde yirmi iki binden fazla Hıristiyan ve iki bin beş yüz Müslüman olduğu savunulmaktadır. Bkz. Sadık Aslan, "Midyat: Taş, çan ve kan", *Sabro*, Mart 2013, s. 12.

¹⁸ 1915 olayları sırasında 5-6 yaşlarında olan Musa Faal anılarını şöyle aktarmaktadır: "Ben Seyfo sırasında 5-6 yaşlarındaydım. Kiliseye anam ve kardeşlerimle sığınmıştık. Çok korkmuştum. Anamın ellerini bırakamıyordum. İnsanların çığlıkları hala aynen kulaklarımda. Gözlerim kör olduktan sonra, yaşadıklarım daha çok gözümün önüne geliyor. Hayatım bin bir türlü zorlukla geçti. Seyfo sırasında çok ölü, çok yaralı, çok kan gördüm. Çocukluk nedir bilemedim. Ben çocukluk yaşamadım, Ölüm, korku, acı, katlık yaşadım" Bkz. Kemal Yalçın, "Birbirimize Sarılmıştık", *Sabro*, Ağustos 2012, s. 6.

¹⁹ "Ben 1915'i genosid soykırım olarak görüyorum, hatta Talat paşa iki yaşındaki çocuğu bile bırakmayacaksınız demiş. Ermeni meselesinde Kürtler fırsat olarak gördüler, soğan soğanlar dediler, başladılar Süryanileri de katletmeye. Bunlar dediler ki çok Yahudi ve Ermeni vardı Diyarbakır'da. Kürtler yaptılar, mallarını mülklerini Kürtlere verdiler. Dedem anlatıyordu, ağalar Türklerin kafasını da kestiler diye." Samuel bey, "Süryaniler" konulu görüşme, İsveç: 3. 09. 2013.

²⁰ 2005 yılında, İstanbul'da yapılan "Süryani göçü" konulu sempozyumda konuşmacı olan İsveç Upsala Üniversitesi Öğretim Üyesi Sait Yıldız, tarihin unutturulmaya çalışılmasına karşı olduklarını belirterek şunları söylemiştir: "Biz bu olaylar yaşandı derken, ne Türkleri ne de Kürtleri sorumlu tuttuk. Biz Kürt, Türk halkıyla ve diğer halklarla kardeşçe bir arada ortak bir yaşam istiyoruz. Türkler bizim kardeşimizdir; Kürt'ü de, Çerkez'i, Laz'ı, Ermeni'si, Rum'u da öyle. Bu olayı yapanlar o dönemin İhtihatçı liderleridir, o dönemin Kürt feodal ağalarıdır. Bazıları bir yandan bizi öldürürken diğerleri savunmuştur. Türk'ü de Kürt'ü de korumuştur. Bunu kimse inkâr edemez". Bkz. *Süryani Göçü Konulu Sempozyum Yapıldı*, 2005, <http://www.suryaniler.com/haberler.asp?id=163> (14 Temmuz 2016).

²¹ Diyarbakır'daki Süryani Meryemana Kilisesi Papazı Akbulut, Ermeni soykırım iddialarının doğru olduğunu öne sürerek, Süryanilerin de katledildiği iddiasında bulunmuştur. Papaz Akbulut, "Sadece Ermeniler değil, o tarihte Hıristiyan oldukları gerekçesiyle Süryaniler de soykırıma uğradı. Hıristiyanlar kafiler halinde öldürüldü. Katliamda Kürtler kullanıldı" iddiasını ortaya attı. Bkz. *İçimizdeki Hain*, <http://www.hurriyet.com.tr/index/ArsivNews.aspx?id=-186566> (12 Ağustos 2016).

²² Yalçın, agm, s. 6.

Mirza Saffo, hemen Kafrolu Süryanilere haber verdi. Bütün Süryaniler, Mala Gezi denilen evin önünde toplandılar. Saffo ve Kumul aileleri Müslüman Mahme'nin anlattıklarını tartıştılar. Fakat Gercüş Kürtlerinin, Yusuf Halim ve Hasan Ağaların aşiretleriyle Kafro'ya saldıracaklarına ve kendilerini öldüreceklerine inanmadılar. 'Biz bu Müslümanlara ne yaptık? Neden bizi öldürsünler? Hayır, olamaz bu! Bu haber yalandır, yanlışır. Bu fakir Kürt Mahme, bizi aldatıyor. Mallarımızı alacak sonra geri vermeyecek' dediler. Kürt Mahme, kendine inanmadıklarını gördü. 'Bana inanmıyorsunuz. O zaman size bir parola, bir işaret daha vereyim, yarın sabah erkenden sizler uykuda iken köyü basacaklar. Barsekelerin harman yerinde beyaz bir at gördüğünüzde bilin ki köyünüz Kürtler tarafından sarılmıştır. Başınızın çaresine bakınız.'

Bu ve buna benzer anlatımlar, nesilden nesile anıların aktarılması şeklinde günümüze kadar ulaşmıştır. Anılardan yola çıkılarak 1915 senesinde Süryanilerin Ermenilerle birlikte büyük bir katliama maruz kaldığı,²³ kadınlara çocuklara tecavüz edildiği, en önemli direnişin Aynwerdo köyünde verildiği iddia edilmektedir.²⁴

1915'te Ermenilerle birlikte Süryanilere de soykırım yapıldığı yönündeki iddia özellikle diasporada dillendirilmekte, 24 Nisan'da dünyanın çeşitli ülkelerinde Süryaniler, anma etkinliklerine katılmaktadırlar.²⁵

Seyfo'nun 100. Yılında Süryaniler, Lübnan'dan Amerika'ya, Türkiye'den İsveç'e, Suriye'den Avustralya'ya kadar; Asya, Avrupa, Amerika ve Avustralya'da olmak üzere dünyanın her yerinde yoğun faaliyetlerde bulunmuşlardır. Konferanslar, basın açıklamaları, açlık grevleri, yürüyüşler düzenleyen Süryanilerin çalışmaları sonucunda birçok ülke, 1915 Süryani soykırımını resmen tanımıştır.²⁶

Avustralya Eyaleti Parlamentosu, 1 Mayıs 2013 tarihinde aldığı bir kararla 1915'te yaşananları Ermeni, Süryani ve Pontus soykırımı olarak resmen kabul etmiş,²⁷ Süryani Ortodoks Kilisesi de 1915 olayları ile ilgili çalışmalar yaparak, değişik kesimlerin yapmış olduğu çalışmaların koordinesini sağlamak için bir komite kurmuştur.²⁸

Ermeni sorununun ortaya atıldığı dönemde Süryanilerin de devlete karşı zararlı faaliyetlerde bulunduğu iddia edilmiştir. Bu iddialara, Süryani kadim görevlisi, cevaben; Süryanilerin hükümet aleyhinde faaliyette bulunmadıklarını ancak özellikle böyle bir algı yaratıldığını söylemiştir.²⁹ Bu durum Ermenilerin soykırım iddiasında bulunurken, konuya Süryanileri de ortak etmek istediklerini göstermektedir. Süryani Kadim görevlisinin, Osmanlı Devleti'nin Süryanilere karşı herhangi bir harekâta girişmediğini açıklaması Ermeni ve Süryani iddialarını çürütmektedir.

Süryani din adamlarından bir kısmı soykırımı kabul ederken bir kısmı bu söylemin siyasi olduğu konusunda hemfikiridir. Antakya, Tüm Doğu Patriği ve Süryani Ortodoks Kilisesi Ruhani Lideri Moran Mor İgnatius II. Efrem Kerim, Seyfo'yu tanıyan ilk ülke olduğu için İsveç'e teşekkür ederken³⁰ Patrik I. Zekka Ayvaz, "Süryaniler, soykırımı uğradı." iddialarını bazı kesimlerce düzenlenen bir oyun olarak nitelemiş milletin barış ve huzurunun bu tür oyunlarla bozulmamasını dilemiştir.³¹ Antakya, Tüm Doğu Patriği ve Süryani Ortodoks Kilisesi Ruhani Lideri Moran Mor İgnatius II. Efrem Kerim ise İsveç Parlamentosu'nda düzenlenen bir

²³ "Dönemin hükümet ve askeri yetkilileri Adıyaman'da birçok köydeki Ermeni ve Süryanileri imha etmeye başlarlar. Sıra Adıyaman'ın Wank köyündeki Süryanilere gelince köye doğru hareket eder ve ilk önce köyün ağasıyla görüşürler. Köyün ağası Şeyho Bey, jandarmaya: 'Bu köy Ermeni köyü değildir. Burası Süryani köyüdür' demesine karşılık komutan şunu söyler; 'Bizim için soğanın kabuğunun rengi önemli değil, kokusu önemlidir. Soğan soğandır' diyerek köydekilerin Ermeni Süryani olmalarının önemli olmadığını, kendileri için bunların Hıristiyan olmasının yeterli olduğunu belirtmiştir". Bkz. Rabo, agm, s. 7.

²⁴ "Tarihe Aynwerdo savunması olarak geçen bu direnişte çevre köylerden kaçan Süryani ve Ermeniler Mor Had Bşabo kilisesine sığındılar. Tahmini 6000-7000 kişinin sığındığı söylenir. Hükümet ve çevredeki Kürtler tarafından 19 Temmuz'da kuşatılan bu köydeki direniş 66 gün sürdü. Süryani köylerinin çoğu silahlıydı. Köyü konumundan dolayı ele geçiremeyeceğini anlayan hükümet taraftarları halkı teslim olmaya zorlamasına rağmen halk teslim olmayı kabul etmedi. Köylüler hükümete güvenmediklerini ancak Aynkafti Şeyh Fethullah araya girerse barışacaklarını söylediler. O da devletle anlaştı. Oğlu ve yeğenini Süryanilere rehin bırakınca Süryaniler tarafından 400 tüfek teslim edildi ve barış sağlandı. 10.000 asker ve 12.000'e yakın Kürt işgalci Aynwerdo köyünü talan için bekliyordu. Şeyh Fethullah devletin yapacağı bir saldırıda devlete karşı koyacağını söyleyince askeri birlikler kuşatmayı kaldırıp geri çekilmek zorunda kaldılar." Bkz. Rabo, agm, s. 7.

²⁵ Suriye ve Almanya'da yürüyüşler şeklinde yapılan etkinlikler, Irak, Lübnan, İsveç, Belçika ve Hollanda'da konferans ve ayinlerle, Türkiye'de ise Süryanilerin sözde soykırımı direniş gösterdiklerini iddia ettikleri Aynwerd'teki Mor Husbaho kilisesinde gerçekleştirilmiştir. Bkz. Sabro "100'e bir kaldı!", Mayıs 2014, s. 2.

²⁶ Sabro, "Sayfo'yu kabul edin", S. 39, Mayıs 2015, s. 2.

²⁷ "Engellemeler İşe Yaramıyor", Sabro, Mayıs 2013, s. 10.

²⁸ "Süryani kilisesinden Tarihi adım", Sabro, Ağustos 2014, s. 7.

²⁹ ATASE, İSH, K. 85, G. 27.

³⁰ Süryani Patriği: 1915'teki Soykırım, günümüzde, Irak ve Suriye'de sürüyor, 2015. <http://www.demokrathaber.net/guncel/suryani-patrigi-1915-teki-soykirim-gunumuzde-irak-ve-suriye-de-suruyor-h49650.html> (2 Ağustos 2016).

³¹ Süryani Deyiminin Birden Fazla Mezhep Mensubu Tarafından Kullanılmasının Getirdiği Kargaşa, <http://www.suryanikadim.org/reyono/default.aspx?s=13&b=5&p=6> (14 Haziran 2016).

konferansta, 1915'te Süryanilerin sadece Hıristiyan oldukları için değil, aynı zamanda dili, kültürü ve gelenekleri farklı olan bir halk olduğu için soykırımı uğradığını belirterek soykırımı kabul ettiğini açıklamıştır.³²

SÜRYANİLERİN BASIN-YAYIN FAALİYETLERİ

Bir ulusun kimlik inşasında en önemli unsurlardan biri hiç şüphesiz basın-yayın faaliyetleridir. Söylenmek istenilenin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayan basın ve yayın faaliyetleri Süryani diasporası için de hayati öneme sahiptir. Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet dönemine kadar ve sonraki dönemde de Süryani basını faaliyetlerine devam etmiştir. Deyrulzafaran Manastırında kullanılan baskı makinesi ve basımevi için Patrik IV. Petrus, Deyrulzafaran Manastırı'nda ayrı bir bina yaptırmıştır. 1913 yılında ise Deyrulzafaran Manastırı'na öğretmen olarak çağrılan Hanna Dolabani'ye matbaanın sorumluluğu verilmiş ve Süryani Kadim Ortodoks Patrikliği tarafından bu dönemde ilk dergi *Hikmet*³³ yayınlanmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında faaliyetini sürdüren matbaa, patrikliğin yurtdışına çıkarılmasıyla faaliyetlerine son vermiştir.³⁴ Basın-yayın faaliyetleri diaspora Süryanilerinin kendilerini tanıtabilmek, anlatabilmek alanlarındaki en önemli araçlardan olmuştur.

Tarihsel süreç içinde Süryanilerin yayınladığı gazete ve dergiler; 1869 yılında ilk resmi gazete *Diyarbakir*, 1910 yılında yayınlanan *Peyman* ve *Şark Yıldızı*, 1913 yılında Süryani harfleri kullanılarak yazılan ve Türkçe okunan *Şifuro*'dur.³⁵

Şark Yıldızı Gazetesi'nin sahibi Naum Faik;³⁶ *Şark Yıldızı* Gazetesi'nin amacının Süryanicenin unutulmaması ve gelecek nesillere aktarılması olduğunu dile getirmiştir. Naum Faik açıklamasında:

*“Yeni gelişmeleri, Süryani toplumuna kendi dilleriyle ulaştırmaktır. Bu çalışma ile Altı yüzyıl boyunca Osmanlı'ya bağlı kalmanın gururunu dile getirmek ve Osmanlı sayesinde ulaştığımız mesafeleri, gelecek nesillere ulaştırmaktır. Atalarımızın dili olan Süryanicenin unutulmaması, gelecek nesillere öğretilmesi amacına hizmet etmek için bu gazeteyi çıkarıyoruz”.*³⁷ demektedir.

Suroya Tv³⁸

2004 yılında İsveç'te Süryaniler arasındaki ilişkileri canlı tutmak amacıyla kurulan yayın organıdır. Ticari amaç taşımaması nedeniyle yardım ve bağışlara dayalı olarak, gönüllülük esasıyla çalışmaktadır. Suroya TV bünyesinde Suroya Müzik ve Edessa TV-Shop adlı başka kanallar da hizmet vermektedir. Bunların dışında Irak-Kürdistan bölge yönetiminin kurduğu İshar TV ve uydu üzerinden yayın yapan İsveç'teki Suryoyo Sat gibi kanallar da bulunmaktadır.³⁹

Gün Işığı Dergisi

Gün Işığı Dergisi, İstanbul Tarlabası'nda bulunan Süryani Kadim Kilisesi tarafından Süryanilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. *Gün Işığı* dergisinde Süryani Kültürü ile ilgili her türlü bilgiyi bulmak mümkündür. Dergide güncel haberlerin yanı sıra medyada Süryaniler hakkında çıkan haberler, Süryani Tarihi ile ilgili bilgiler, dini bilgiler, Süryani öyküleri, Süryanice öğreten bir sayfa ve kültür sanat etkinliklerinin duyuruları mevcuttur.⁴⁰

³² *Süryani Patriği: 1915'teki Soykırım, günümüzde, Irak ve Suriye'de sürüyor*, 2015, <http://www.demokratheraber.net/guncel/suryani-patrigi-1915-teki-soykirim-gunumuzde-irak-ve-suriye-de-suruyor-h49650.html> (2 Ağustos 2016).

³³ Hanna Dolabani, 4 Mayıs 1947 yılında Mardin Metropoliti olarak atanınca Kırklar Kilisesine taşınmış olduğu matbaayı yeniden çalıştırarak dergiyi “Öz Hikmet” olarak çıkarmaya başlar. Dergi, Deyru'l-Zafaran'daki yayınından sonra Kudüs'te, daha sonra Öz Hikmet adıyla Mardin'de ve son olarak da Kudüs'te yine Hikmet (Hekimtho) adıyla yayınına sürdürmüştür. Bkz. Ahmet Taşğın, “Sezginin Ve Bilgelinin Sembolü: Öz Hikmet Dergisi” *Süryaniler Ve Süryanilik IV*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Taşğın, Eyyüp Tanrıverdi ve Canan Seyfeli), Orient Yayınları, Ankara 2005, s. 53.

³⁴ Ahmet Taşğın, “Süryani Kadim Ortodoks kilisesinde Yenileşme Çabaları: Deyru'l-Zafaran Manastırında Patriklik Matbaası”, *Süryaniler Ve Süryanilik IV*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Taşğın, Eyyüp Tanrıverdi ve Canan Seyfeli), Ankara: Orient Yayınları, 2005, s. 1-23.

³⁵ Mehmet Şimşek, “Şark Yıldızı Gazetesi”, *Süryaniler Ve Süryanilik IV*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Taşğın, Eyyüp Tanrıverdi ve Canan Seyfeli), Orient Yayınları, Ankara 2005, s. 42.

³⁶ Naum Faik, 1868'de Diyarbakır'da doğmuştur. Diyarbakır'da “İntibah” cemiyetinin kurucusu, “Şark Yıldızı” gazetesinin sahipliğinde bulunmuştur. Bkz: Murat Fuat Çıkkı, Naum Faik Ve Süryani Rönesansı, (Yayına Hazırlayan: Mehmet Şimşek), Belge Yayınları, İstanbul 2004, s. 21-33.

³⁷ Murat Fuat Çıkkı, *Naum Faik*, Aktaran: Mehmet Şimşek, Şark Yıldızı Gazetesi, s. 40.

³⁸ Süryaniler kendi aralarında, Süryanicenin batı lehçesinde kendilerine “Suroya”, Doğu lehçesinde ise “Suraya” demektedirler. Bkz. Elçin Demirel, “Birliğe Hizmet Ediyoruz”, *Sabro*, Haziran 2012, s. 6.

³⁹ Demirel, agm, s. 6.

⁴⁰ Aziz Koluman, *Ortadoğu'da Süryanilik*, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara 2002, s. 90; “Günışığı” *Süryanileri Aydınlatıyor*, <http://www.suryoyo.uni-goettingen.de/news/ozgur-politika.html> (14 Temmuz 2016).

Süryanilerin Türkiye dışında basın yayın faaliyetleri devam etmektedir. 1980 yılında İsveç'te Hujada (Birlik) adında çıkarılmaya başlanan derginin İsveççe, Türkçe, Arapça ve İngilizce basımı son yıllarda sadece İsveççe ve Süryanice ile sınırlandırılmıştır. Bu durumun nedenleri arasında Türkçe kullanımının azalması ve İsveççe'nin ortak dil haline gelmesi olarak gösterilmektedir. Babylon, Nuhro, Amerika'da Zinda Magazine, Assyrian Star, Süryaniler tarafından çıkarılan yayınlar arasındadır.⁴¹

Işık Sesini Arıyor

2001 yılında çekilen *Işık Sesini Arıyor* belgeselinde, Hz. İsa'ya ilk kez inanan ve ona bağlanan kavim olan Süryaniler, Türkiye'nin zengin kültürel mozağının bir parçası olarak ele alınmıştır. Süryanilerin, Tanrı'nın "ışık" olarak kabul edildiği Hıristiyanlık inancında, Batı kiliselerini de etkileyen pek çok yeniliğin kaynağı olduğundan bahsedilmektedir. Antakya'da doğup, Mezopotamya'nın kuzeyine yayılan tarihsel ve dinsel önemi bulunan bu topluluğun, Güneydoğu Anadolu'daki nüfusunun ve "sesinin" giderek azalmakta olduğunun altı çizilmektedir.

Hıristiyan inancındaki ruhani "ışık" kavramından hareket edilen filmde, kuyumculuktan hattatlığa, demircilikten el basmacılığına, Ninova Orucu'ndan Mum Bayramı'na kadar Süryani kültürünün birçok zenginliği anlatılırken, Süryanilerin sadece dinsel bir olgu değil, aynı zamanda zengin bir kültür olduğu gerçeği işlenmektedir.⁴²

Güneşin Topraklarında

Bora Balar'ın hazırladığı belgeselde dünyanın farklı bölgelerine dağılmış ve yeniden Güneydoğu'ya dönme hazırlığında bulunan Süryanilerin göçleriyle köylerde meydana gelen değişim ele alınmaktadır.⁴³

Misafir

Yönetmenliğini Haydar Demirtaş'ın yaptığı Misafir (The Guest), 1920'li yıllarda üç çocuğu ile birlikte Suriye'ye gitmek zorunda kalan Süryani bir annenin küçük oğlu Bahe'yi Deyrulzafaran Manastırı'na bırakmasını ve Bahe'nin 75 yıl boyunca annesini bekleme hikâyesini konu edinmiştir. Film, 50. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde finale kalan ve bu alanda ilk olan çalışmalardan biridir.⁴⁴

Gittiler-sair ve meçhul

Yönetmenliğini Kenan Korkmaz'ın yaptığı "Gittiler-sair ve meçhul", Süryani dilinde Türkiye'de çekilen ilk uzun metrajlı filmidir. Filmde, 1990'lı yıllarda toprağını terk etmek ile etmemek arasında gidip gelen Süryani bir ailenin dramı anlatılmıştır. Filmin birinci bölümünde, kendi topraklarında kalan kardeşin dramı anlatılırken, ikinci bölümde ise yaşanan çatışma ve baskılar nedeniyle İsveç'e göç eden kardeşin başına gelenlerden bahsedilmektedir.⁴⁵

SÜRYANİLERİN DÜNYA ÜZERİNDEKİ ÖRGÜTLENMELERİ

1980'li yılların sonlarına doğru Avrupa'ya 300 bin civarında Süryani göç ederek, yerleştikleri ülkelerde kilise temelinde örgütlenip kurumlar oluşturmuşlardır. Süryaniler göç ettikleri ülkelerde dinsel, kültürel, sosyal ve siyasal alanlarda çalışmalar yaparak, kiliseler inşa etmiş, dernek lokalleri açmış, okullarını kurup, çocuklarına kendi anadillerinde eğitim vermişlerdir. Bütün bu çalışmalarını da kurumları aracılığıyla hayata geçirmişler ve bu çalışmaların sonucunda Avrupa'nın birçok ülkesinde Süryani dernek, federasyon ve birlikleri ortaya çıkmıştır.

Asuri-Süryani Federasyonu

1977'de dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan Süryanilerin sorunlarının çözümü için kurulmuştur. 10.000 üyesi olan dünyanın farklı ülkelerinde 29 şubesi bulunan, Hujada (Birlik) adı altında bir dergi çıkaran Asuri-Süryani federasyonu, İsveç'te faaliyet göstermektedir. Federasyona bağlı olarak Süryanilerin kültürel, sosyal ve dini faaliyetlerini konu alan Bahro Suryayo (Süryani ışığı) isimli bir dergi yayınlanmaktadır.⁴⁶

Avrupa Süryaniler Birliği (ESU)

Süryani kurumları arasında en aktif kurumların başında gelen Avrupa Süryaniler Birliği 2004 yılında Belçika/Brüksel'de kurulmuştur. Kısaca ESU olarak adlandırılan Avrupa Süryaniler Birliği'nin kurulma nedeni,

⁴¹*Sessizlik Duvarları yıkılmaldır*, <http://www.bgst.org/mardin-alan-arastirmasi/sessizlik-duvarlari-yikilmalidirsabri-atman-ile-soylesi1> 2009, (12 Mayıs 2016).

⁴²*Süryaniler Ve Süryanilik IV*, s. 109-110.

⁴³*Süryaniler Ve Süryanilik IV*, s. 121-141.

⁴⁴ Gabriel Aydın, "Deyrulzafaran'ın 75 yıllık misafiri", *Sabro*, Ekim 2013, s. 10.

⁴⁵*Sabro*, "Çekildiği Topraklarda", Haziran 2014, s. 5.

⁴⁶ Koluman, age, s. 140.

Süryani kurumları arasında koordinasyon sağlamak, Süryanilerin karşılaştığı sorunları ve talepleri ortaya koymak, Süryani kültürünü geliştirmek ve dünyanın değişik bölgelerine dağılmış olan Süryanilerin ortak hedefler doğrultusunda bir araya gelmesi için çaba sarf etmektedir.⁴⁷

Bunların dışında Süryani Dernekler Federasyonu (SÜDEF) ve Süryani kadın merkezi (SURKADİM) gibi kuruluşlar da çalışmalarına aktif olarak devam etmektedir.

SONUÇ

Süryaniler, Osmanlı Devleti sisteminde millet iken Cumhuriyet döneminde Lozan Antlaşmasıyla birlikte Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı oldular. Bu süreçte azınlık haklarından yararlanamayan Süryaniler, çeşitli sebeplerle Türkiye dışına göç ettiler. Bu göçler sonucunda Süryaniler dünyanın farklı yerlerine dağılmış oldular. Göç ettikleri yerlerde Hıristiyan kimliğiyle bir millet oluşturamayacaklarını anlayan Süryaniler, etnik açıdan kimlik oluşturmaya ve bu kimliğin etrafında toparlanmaya ve kendilerine şekil vermeye başladılar. Bu süreçte Ermeni diasporasının da desteğini alan Süryani diasporası gerek soykırım söylemleriyle gerekse basın-yayın faaliyetleriyle batıda haklı bir çizgide olmaya gayret ettiler.

Süryanilerin özellikle göçlerinden sonra sıkça başvurdukları “soykırım” iddiası güçlü bir zeminde tutunabilmenin ilk şartıydı. Bu güçlü zemini hazırlamak için basın ve yayın faaliyetleriyle birlikte dernek ve federasyonların çalışmaları oldukça önemliydi. Gerek basın-yayın faaliyetleriyle gerekse derneklerle seslerini tüm dünyada duyurmaya başlayan Süryaniler, Türkiye Cumhuriyeti’nin gerek iç gerekse dış politikasında çok önemli bir noktada durmaya devam etmektedir. Türkiye tarafından atılacak adımların ülke birliğine ve ülkenin dış politikasına olumlu ve olumsuz katkı sağlayacağına şüphe yoktur. Süryanilerin Türkiye’de ki mozaığın önemli bir parçasını oluşturması bu katkının ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

ATASE, İSH, K. 116, G. 21

ATASE, İSH, K. 85, G. 27.

Basılı Kaynaklar

Çelik, M. (2007). Türkiye'nin Soykırım Çıkmazları ve Süryanilerin Soykırım İddiaları, *Konferans*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Süleymaniye Kültür Merkezi,

Çıkkı, M.F. (2004). Naum Faik ve Süryani Rönesansı, (Yayına Hazırlayan: Mehmet Şimşek), Belge Yayınları, İstanbul.

Çıkkı, M.F. *Naum Faik*, Aktaran: Mehmet Şimşek, Şark Yıldızı Gazetesi.

Koluman, A. (2002). *Ortadoğu’da Süryanilik*, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara.

Oran, B. (2009) *Küreselleşme Ve Azınlıklar*, İmaj Yayınevi, Ankara.

Özmen, A. (2006) *Turabdin Süryanileri örneğinde Etno-Kültürel Sınırlar*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şimşek, M. (2005). Şark Yıldızı Gazetesi, *Süryaniler ve Süryanilik IV*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Taşgın, Eyyüp Tanrıverdi ve Canan Seyfeli), Orient Yayınları, Ankara.

Taşgın, A. (2005) “Sezginin Ve Bilgeliliğin Sembolü: Öz Hikmet Dergisi” *Süryaniler Ve Süryanilik IV*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Taşgın, Eyyüp Tanrıverdi ve Canan Seyfeli), Orient Yayınları, Ankara.

Taşgın, A. (2005) “Süryani Kadim Ortodoks kilisesinde Yenileşme Çabaları: Deyru’l-Zafaran Manastırında Patriklik Matbaası”, *Süryaniler Ve Süryanilik IV*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Taşgın, Eyyüp Tanrıverdi ve Canan Seyfeli), Ankara: Orient Yayınları.

Sürelî Yayınlar

⁴⁷ Gabriel Aydın, “Ortak Hedef İçin Varız”, *Sabro*, Ekim 2012, s. 6-7.

- Aslan, S. “Midyat: Taş, çan ve kan”, *Sabro*, Mart 2013.
- Aydın, G. “Ortak Hedef İçin Varız”, *Sabro*, Ekim 2012.
- Aydın, G. “Deyrulzafaran’ın 75 yıllık misafiri”, *Sabro*, Ekim 2013.
- Cumhuriyet*, 15 Kasım 1987.
- Demirel, E. “Birliğe Hizmet Ediyoruz”, *Sabro*, Haziran 2012.
- “Engellemeler İşe Yaramıyor”, *Sabro*, Mayıs 2013.
- “Ermenistan’da Süryani Soykırımı anıtı Açıldı,” *Sabro*, Mayıs 2012, s. 10.
- Milliyet*, 22 Nisan 1974.
- Milliyet*, 25 Nisan 1979.
- Milliyet*, 26 Nisan 1979.
- Milliyet*, 11 Mayıs 1979.
- Rabo, M., “1915 ve Soğan Kabukları”, *Sabro*, Mayıs 2013.
- Sabro*, “Çekildiği Topraklarda”, Haziran 2014.
- Sabro* “100’e bir kaldı!”, Mayıs 2014.
- Sabro*, “Sayfo’yu kabul edin”, S. 39, Mayıs 2015.
- “Süryani kilisesinden Tarihi adım”, *Sabro*, Ağustos 2014.
- Yalçın, K., “Birbirimize Sarılmıştık”, *Sabro*, Ağustos 2012.

İnternet Kaynakları

- İçimizdeki Hain*, <http://www.hurriyet.com.tr/index/ArsivNews.aspx?id=-186566> (12 Ağustos 2016).
- ÖZOCAK, Özer, “Diaspora Kavramı ve Ermeni Diasporası” *Erciyes Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 30 Ocak 2015 http://www.erusam.com/images/dosya/Diaspora_Kavrami.pdf (29 Temmuz 2015).
- Sessizlik Duvarları yıkılmalıdır*, <http://www.bgst.org/mardin-alan-arastirmasi/sessizlik-duvarlari-yikilmalidir> sabri-atman-ile-soylesi1 2009, (12 Mayıs 2016).
- Süryani Göçü Konulu Sempozyum Yapıldı*, 2005, <http://www.suryaniler.com/haberler.asp?id=163> (14 Temmuz 2016).
- Süryani Patriği: 1915’teki Soykırım, günümüzde, Irak ve Suriye’de sürüyor*, 2015. <http://www.demokrathaber.net/guncel/suryani-patrigi-1915-teki-soykirim-gunumuzde-irak-ve-suriye-de-suruyor-h49650.html> (2 Ağustos 2016).
- Süryani Deyiminin Birden Fazla Mezhep Mensubu Tarafından Kullanılmasının Getirdiği Kargaşa*, <http://www.suryanikadim.org/reyono/default.aspx?s=13&b=5&p=6> (14 Haziran 2016).
- Süryani Patriği: 1915’teki Soykırım, günümüzde, Irak ve Suriye’de sürüyor*, 2015, <http://www.demokrathaber.net/guncel/suryani-patrigi-1915-teki-soykirim-gunumuzde-irak-ve-suriye-de-suruyor-h49650.html> (2 Ağustos 2016).
- “Günüşiği” *Süryanileri Aydınlatıyor*, <http://www.suryoyo.uni-goettingen.de/news/ozgur-politika.html> (14 Temmuz 2016).

Sözlü Tarih Çalışması

- Deyrulzafaran Manastırı, “Süryaniler” konulu görüşme, Mardin: 5. 03. 2015.
- İsveç ve Amerika’da yapılan Anket (Temmuz-Ağustos 2014).
- İ.E, “Süryaniler” konulu görüşme, Midyat: 18. 03. 2015.
- Samuel bey, “Süryaniler” konulu görüşme, İsveç: 3. 09. 2013.

ABSTRACT

Syrian people are one of the most ancient peoples of Mesopotamia. These people that Christianity's first centuries, various civilizations have lived together seamlessly representatives. Located Assyrians in the Ottoman Empire in the millet system, together with the establishment of the Republic of Turkey "minority" is "an essential element" accepted and this is guaranteed by the Treaty of Lausanne. Turkey's institutions are Assyrians had in common development and the maturation process like all other people are involved in this partnership with Turkish Christian community. Turkey's problems such as the growing economic crisis and terrorism starting from 1960 has also affected the Syrians, like all people, and this has shown itself in the affected migration. Syrians have started to migrate from these years and have continued migration from Turkey. As a result of migration, many studies carried out genocide against the Assyrian Syriac identity in different countries have been trying to establish identity. This is the first study of ancient Mesopotamian Christians or people deal with the Assyrians and the Assyrian Diaspora. Assyrian and Syriac diaspora in the factors affecting the formation of working are discussed. Studies of the Syriac diaspora worldwide and contribute to the Assyrian identity of these studies were examined.